

תרגום היוגה-סוטר
**(מאת דני רווה, מתוך "חוטים פילוסופיים ביוגה של פטנג'לי" הוצאת הקיבוץ
המאוחד, 2010):**

פרק ראשון: סמאדהי

1. ועכשיו, הוראת היוגה.
2. יוגה היא השקטת הפעילות המנטלית.
3. אז שרוי הרואה^[1] במצבו הטבעי.
4. אלמלא כן, הוא מזדהה עם הפעילות המנטלית.
5. הפעילות המנטלית נחלקת לחמישה סוגים, והיא עשויה להיות מכאיבה או בלתי-מכאיבה.
6. (אלו הם סוגי הפעילות המנטלית): תפיסה נכונה, תפיסה שגויה, המשגה ריקה, שינה וזיכרון.
7. תפיסה נכונה מושתתת על נתוני החושים, היקש שכלי ועדות מוסמכת.
8. תפיסה שגויה היא תפיסה מוטעית של אובייקט, לא כפי-שהוא.
9. המשגה ריקה מושתתת על מילים שאין מאחוריהן אובייקט אמיתי.
10. שינה היא פעילות מנטלית המתייחסת למה שאיננו-קיים.
11. זיכרון הוא שימור של אובייקט שנחווה בעבר.
12. השקטתה (של הפעילות המנטלית) נעשית על-ידי אימון והרפיה.
13. אימון הוא מאמץ להשיג יציבות בכך (במצב של תודעה שקטה).
14. האימון מושרש היטב כאשר הוא נעשה בתשומת-לב, לאורך זמן ובלא הפסקה.
15. הרפיה היא מודעות לעוצמה המושגת על-ידי אי-השתוקקות לאובייקטים נראים ונשמעים^[2].
16. הרפיה מוחלטת היא מצב שבו רואים את פורושה, וכתוצאה מכך חדלה ההשתוקקות ביחס לגונות^[3].
17. (סמאדהי^[4]) שיש בו מאפיינים של מחשבה, התבוננות, תחושת-אושר ותחושת-אני נקרא "סמאדהי הכרתי"^[5].
18. (הסמאדהי) האחר ("סמאדהי על-הכרתי"^[6]) מושג כתוצאה מתרגול השקטת הפעילות המנטלית ונותרים בו רק הרישומים הקרמיים (הסמסקארות)^[7].
19. (במקרה של היוגים) "חסרי-הגוף" ו"אלה שהתמזגו עם פרקרטי"^[8], (הסמאדהי מושג) מלידה^[9].
20. האחרים (זוכים בסמאדהי על-הכרתי) בזכות אמונה, כוח, זיכרון, סמאדהי (הכרתי) ותובנה.
21. הנחושים בעלי הדחף החזק קרובים (לסמאדהי).
22. כתוצאה מכך (שהדחף עשוי להיות) חלש, בינוני או חזק ישנו גם הבדל (במידת הקירבה לסמאדהי).
23. או (שהסמאדהי יושג) על-ידי התמסרות לאל.
24. האל הוא פורושה מיוחד שאינו מוכתם על-ידי גורמי-המכאוב (קלשות), פעולות, תוצאותיהן והרישומים שהן מותירות.
25. בו טמון הגרעין המוחלט של ידיעת-הכל^[10].
26. הוא הגורו אפילו של הקדמונים, משום שאין הוא כבול על-ידי הזמן.

27. הסמל שלו הוא ההברה אום.
28. שינון ההברה אום מאפשר להבין את פישרה.
29. כתוצאה מכך המודעות מופנית פנימה והמכשולים נעלמים.
30. המכשולים המסיחים את הדעת הם: מחלה, עייפות, ספק, אי תשומת-לב, עצלות, התפזרות, דעות כוזבות, אי-השגת מדרגה מסוימת ואי- יציבות.
31. הסימפטומים של היסח-הדעת הם כאב, תסכול, רעד איברים ונשימה לא נכונה.
32. כדי לסלק אותם (את המכשולים) האימון צריך להתמקד בעיקרון אחד.
33. כתוצאה מתרגול גישה חברית כלפי הנהנים, חמלה כלפי הסובלים, שמחה ביחס לטהורים ושיון-נפש כלפי הרעים, התודעה מתבהרת.
34. וגם על-ידי הוצאת אויר ועצירת הנשימה.
35. יציבות התודעה מושגת גם כשמתחילה פעילות של חושים (עיליים)[\[11\]](#).
36. וגם כתוצאה משלווה מזהרת.
37. וגם כשהתודעה פונה לאובייקטים מבלי להיקשר אליהם[\[12\]](#).
38. וגם כתוצאה מידיעה המושגת בזמן שינה עם או בלי חלום.
39. וגם כתוצאה ממדיטציה על כל אובייקט ש(המודט) יחפוץ בו.
40. שליטתו של (היוגי שתודעתו יציבה) מגיעה מהחלקיק הקטן ביותר ועד הישות הגדולה ביותר.
41. מבחינתו של מי שפעילותו המנטלית פחתה, שהוא כמו אבן-חן שקופה, ישנה התמזגות (סמאפטי) של התופס, התפיסה ומה שנתפס.
42. התמזגות הכרתית (ס-ויטרקא סמאפטי) היא כזו שמתערבבים בה המילה, האובייקט שאותו היא מציינת, ידיעה והמשגה ריקה.
43. (התמזגות) על-הכרתית (ניר-ויטרקא) מתחוללת כאשר הזיכרון מטהור (מתכניו), התודעה כמו-מתרוקנת מטבעה שלה והאובייקט לבדו מפציע (בה).
44. באותו אופן מוסברים (שני סוגי התמזגות נוספים): זה שיש בו התבוננות (ס-ויצ'ארא) וזה שהוא מעבר-להתבוננות (ניר-ויצ'ארא), שהאובייקטים שלהם מעודנים יותר.
45. האובייקטים עשויים להיות מעודנים עד כדי היעדר-תכונות.
46. כל אלה נכללים בקטגוריית הסמאדהי המכוון לאובייקט.
47. כשההתמזגות שהיא מעבר-להתבוננות (ניר-ויצ'ארא סמאפטי) נעשית צלולה, מושגת בהירות ביחס לעצמי.
48. זהו מצב של תובנה אמיתית.
49. (תובנה) זו שונה במהותה מ(הידיעה המושגת) על-ידי עדות מוסמכת או היקש שכלי, משום שיש לה מטרה ספציפית (כלומר שחרור)[\[13\]](#).
50. הסמסקארה שהיא (התובנה האמיתית) יוצרת בולמת סמסקארות אחרות[\[14\]](#).
51. כאשר אפילו היא (הסמסקארה של התובנה האמיתית) נמוגה, כתוצאה מכך שהכל נמוג, זהו סמאדהי בלא-אובייקט.

פרק שני: סאדְהָנָה (אימון)

1. היוגה של הפעולה (קרְיָא-יוגה) מורכבת מטפס[\[15\]](#), לימוד-עצמי[\[16\]](#) והתמסרות לאל.
2. מטרתה היא השגת סמאדהי והפחתת גורמי-המכאוב.

3. גורמי-המכאוב[17](הקלשות) הם: בערות, תחושת-אני, היקשרות, סלידה והיצמדות-לחיים[18].
4. בערות (אָוידִיא) היא השדה המצמיח את (גורמי-המכאוב) האחרים, בין אם הם רדומים, מוחלשים, מופסקים או פעילים.
5. בערות פירושה תפיסת החולף כנצחי, הטמא כטהור, הכאב כעונג ומה-שאיננו-אני כאילו היה אני.
6. תחושת-אני (אָסְמִיטָא) (נוצרת) כאשר שני הכוחות, של הרואה והראייה[19], נתפסים לכאורה כעצמיות אחת.
7. היקשרות (רָאגָה) באה בעקבות (חווייה) נעימה.
8. סלידה (דְוֶשָה) באה בעקבות (חווייה) כואבת.
9. ההיצמדות-לחיים (אָבְהִינְיֶשָה) היא נטיה טבעית המושרשת אפילו בחכמים.
10. ניתן להתגבר על (גורמי-מכאוב) אלה, מושרשים עמוק ככל שיהיו, על-ידי התכנסות[20].
11. ניתן למנוע את הפעילות המנטלית שהם (גורמי-המכאוב) יוצרים על-ידי מדיטציה (דְהִיאָנָה).
12. (תוצאותיו של) המצבור הקרמי שגורמי-המכאוב הם השורש שלו מורגשות בחיים האלה ובמחזורי-החיים הבאים.
13. כל עוד השורש ישנו הוא מבשיל ונושא-פירות. פירותיו הם סוג הלידה, משך-החיים ואופי ההתנסויות.
14. הם (הפירות הללו) מלווים בשמחה או כאב כתוצאה מפעולות טהורות או בלתי-טהורות (שנעשו בעבר).
15. מפאת הכאב הנגרם על-ידי שינויים, טָפֶס ו(הבשלת) הסמסקארות, ומחמת ההתנגשות הבלתי-פוסקת של הגונות זו בזו, הכל סבל עבור בעל-ההבחנה.
16. ניתן למנוע את הסבל עוד בטרם בא.
17. סיבתו של זה שניתן למנוע (סיבת הסבל) היא החיבור[21] של הרואה (פורושה) והנראה (פְרָקְרְטִי).
18. הנראה נוטה לצלילות, פעלתנות וקיבעון (לסירוגין)[22]. צורתו היא צורת היסודות והחושים, ומטרתו היא (לאפשר) התנסות והגשמה (שחרור).
19. ארבעת מצבי הגונות הם: הפרטני, הכללי, המובחן והבלתי-מובחן[23].
20. הרואה הוא המבט-כשלעצמו, ואף שהינו (מודעות) טהורה הוא נתפס כאילו יש לו תוכן מנטלי.
21. כל מהותו של הנראה היא למענו (למען הרואה, למען פורושה).
22. אף כי עבור מי שמטרתו הוגשמה[24] (הנראה[25]) מפסיק להתקיים, הוא מוסיף להתקיים עבור האחרים (השרויים עדיין בבערות) משום שהוא משותף.
23. החיבור (בין פורושה ופרקרטי) נועד לאפשר את ההבנה בדבר הכוחות (הנפרדים) של הרכוש ובעליו[26].
24. סיבתו (של חיבור זה) היא הבערות (אָוידִיא).
25. כאשר הבערות מתפוגגת, מתפרק החיבור (בין פורושה ופרקרטי) ולא נותר אלא המבט-כשלעצמו[27].
26. המבט הצלול המבחין בעקביות (בין פורושה ופרקרטי) הוא האמצעי לסילוק (הבערות).
27. התובנה העליונה מושגת על-ידו (על-ידי היוגי הניחן במבט צלול) בשבעה שלבים[28].

28. על-ידי תרגול איברי-היוגה, עם טיהור הזיהומים, עולה ומפציע אור הידיעה עד (השגת) המבט הצלול המבחין.
29. שמונת איברי היוגה הם יָמָה (כללי התנהגות בסיסיים), נְיָמָה (כללי התנהגות נוספים), אָסְנָה (תנוחות יוגיות), פְּרָאנַאימָה (תרגילי נשימה), פְּרִטְיָאָהָרָה (התנתקות החושים), דְּהַרְנָא (ריכוז), דְּהַיָּאנָה (מדיטציה) וּסְמַאדְהִי (המצב המדיטיטיבי העליון).
30. (חמשת מרכיבי) הַיָּמָה הם אי-פגיעה (אָהִימְסָא), אמת (סְטִיָּה), אי-גניבה (אָסְטִיָּה), טוהר מיני (בְּרִהֲמַצְ'רִיָּה[29]) ואי-רכושנות (אָפְרִיגְרָהָה).
31. (תרגול חמשת מרכיבי הַיָּמָה) בלא-תלות בשיוך החברתי, במקום, בזמן ובנסיבות, בכל הרמות, הוא הנדר הגדול.
32. (חמשת מרכיבי) הַיָּמָה הם התנקות (שְׂאוּצָ'ה), שביעות-רצון (סְנְטוּשָׁה), טְפָס, לימוד-עצמי והתמסרות לאל.
33. כשמחשבות מציקות, יש להתרכז בהיפוכן.
34. להתרכז בהיפוכן, כלומר (לזכור) שמחשבות על פגיעה וכדומה, בין אם כבר התממשו, נועדו להתממש או זכו לעידוד (ממישהו אחר); בין אם מקורן בתאוות-בצע, כעס או בלבול; ובין אם הן מתונות, בינוניות או חזקות בעוצמתן, מובילות לסבל ובערות אינסופיים.
35. בסביבתו של מי שנטוע בָּאָהִימְסָא (אי-פגיעה), פוסקת העוונות.
36. עבור מי שנטוע באמת, התוצאה נמצאת בפעולה (עצמה).
37. כל אבני-החן מגיעות למי שנטוע בהוויה של אי-גניבה.
38. מי שנטוע בהוויה של בְּרִהֲמַצְ'רִיָּה (טוהר-מיני) משיג עוצמה.
39. ומי שנטוע בהוויה של אי-רכושנות, מתבהרים לו פרטי הלידות (הקודמות).
40. ההתנקות מעוררת (ביוגי) סלידה מגופו שלו והימנעות ממגע עם אחרים.
41. וגם מעניקה לו זיכרון סְטוּי (סְטוּנָה-שׂוּדָהִי), נינוחות, ריכוז, שליטה בחושים, ואת הבהירות הנחוצה כדי לראות את האָטְמָן (את "האני האמיתי").
42. שביעות-רצון מעניקה אושר שאין למעלה ממנו.
43. על-ידי הפחתת הזיהומים באמצעות טְפָס מושגת שלמות הגוף והחושים.
44. לימוד-עצמי[30] מאפשר מפגש עם אלוהיות רצויות.
45. כתוצאה מהתמסרות-לאל מושג סמאדהי.
46. אָסְנָה היא (תנוחה) יציבה ונוחה.
47. (השלמות בתרגול האָסְנָה מושגת על-ידי) הרפיית המאמץ והתמזגות (סְמַאפְטִי) עם האינסוף[31].
48. כתוצאה מכך, (היוגי) אינו נשלט עוד על-ידי הניגודים[32].
49. לאחר מכן (לאחר שהשיג שלמות בתרגול האָסְנָה, היוגי פונה לתרגל) פְּרָאנַאימָה, שהיא עצירת שטף השאיפה והנשיפה.
50. (הפראנאימה היא) חיצונית, פנימית או עצורה. היא מווסתת על-פי מקום, זמן ומספר, ועשויה להיות ממושכת או עדינה.
51. (הפראנאימה מהסוג) הרביעי חורגת מתחום החיצוני והפנימי.
52. כתוצאה מכך (מתרגול הפראנאימה), מתפוגג כיסוי האור (הפנימי)[33].
53. והתודעה מוכנה לקראת (שלבי) המדיטציה השונים.
54. פְּרִטְיָאָהָרָה היא מצב שבו החושים כמו הולכים בעקבות הטבע האמיתי של התודעה, כשהם מתנתקים ממושאייהם.
55. כתוצאה מכך מושגת שליטה מוחלטת בחושים.

פרק שלישי: ויבהוטי (כוחות על-טבעיים)

1. דְהָאֲרְנָא היא ריכוז התודעה בנקודה אחת.
2. דְהָיְאָנָה (מדיטציה) היא זרימה אחידה של התודעה (במצב של דהארנא) אל האובייקט.
3. כשהאובייקט בלבד זורח (בתודעה, במצב של דהיאנה), והיא כמו ריקה מטבעה העצמי— זהו סמאדהי.
4. שלושת (שלבי המדיטציה) הללו יחדיו קרויים סְמִימָה.
5. כתוצאה מן השליטה בכך (בתרגול הסְמִימָה) זורח ועולה אור התובנה.
6. תרגול (הסְמִימָה צריך להיעשות) שלב אחרי-שלב [34].
7. שלושת (שלבי המדיטציה) הם פנימיים יותר מאיברי היוגה שנמנו לפניהם.
8. (סמאדהי עם אובייקט), אפילו הוא חיצוני ביחס ל(סמאדהי) בלא-אובייקט [35].
9. מבין שני סוגי הסמסקארות: אלה הגורמות לתודעה לפנות-החוצה ואלה הגורמות לה להשתתק— כשהסמסקארות מהסוג הראשון נבלמות, נוצר רגע של תודעה שקטה. זוהי הטרנספורמציה המשקיטה את הפעילות המנטלית (נִירוּדְהָה-פְּרִינְאָמָה).
10. רצף (התודעה) השקטה הוא תוצאה של הסמסקארות (המתאימות).
11. 'טרנספורמציה מדיטטיבית' (סְמִימָה-פְּרִינְאָמָה) מתחוללת כתוצאה מהפחתת נטיית התודעה להתפזר לכל-עבר והגברת הריכוז בנקודה אחת.
12. ואילו הטרנספורמציה של ריכוז התודעה בנקודה אחת (צ'יטְסִימָה-אֶקְאָגְרָטָא-פְּרִינְאָמָה) מתחוללת כאשר התוכן המנטלי העוזב את התודעה והתוכן במקומו זהים.
13. על-ידי אלה (על-ידי שלושת סוגי הטרנספורמציה הללו) ניתן להסביר אף את הטרנספורמציה המתחוללת ברמת היסודות והחושים, בכל הקשור לצורה (דְהָרְמָה), תכונות (לְקְשְנָה) ושלב-ההתפתחות (אֶוְסְטְהָא) [36].
14. לכל הצורות (המשתנות) שהיו, ישנן ויהיו, יש מצע משותף [37].
15. ההשתנות מרגע-לרגע [38] (שרק היוגי מסוגל לראות) היא סיבתה של ההשתנות (הגלויה לעין, שמחוללת) הטרנספורמציה (הפְּרִינְאָמָה).
16. על-ידי מדיטציה (סְמִימָה) על שלושת סוגי הטרנספורמציה, מושגת ידיעת העבר והעתיד.
17. המילה, האובייקט (שהיא מציינת) והמושג (העולה בתודעה למשמע המילה) [39] מוטלים זה על זה, וכתוצאה מכך נוצר בלבול. על-ידי מדיטציה (סְמִימָה) על ההבחנה ביניהם, מושגת הבנת קולותיהם של כל היצורים החיים.
18. על-ידי התבוננות ישירה (סְאָקְשָאט-קְרָנָאט) בסמסקארות, מושגת ידיעת הלידות הקודמות.
19. (על-ידי התבוננות ישירה) בתוכן המנטלי (פְּרִטְיָה), מושגת ידיעת מחשבותיו של הזולת.
20. ידיעה זו אינה כוללת את (הגורמים) המשפיעים על מחשבות אלה, משום שהללו אינם האובייקט (של ההתבוננות הישירה).
21. על-ידי מדיטציה (סְמִימָה) על צורת הגוף, כאשר היא (צורת הגוף) מפסיקה להיות בת-תפיסה כתוצאה מחסימת האור (הבוקע מהגוף ופוגש את) עין הזולת,

- (היוגי) מסוגל להעלים את גופו.
22. באופן דומה ניתן להסביר (את העובדה שהיוגי מסוגל) להעלים את קולו וכיוצא-בזה [40].
23. הקרמה נושאת פירות מייד או כעבור זמן. על-ידי מדיטציה (סמימה) על כך, כמו גם כתוצאה מסימנים מקדימים, מושגת ידיעת מועד המוות.
24. (על-ידי סמימה) על גישה חברית וכו' [41], מושגים כוחות.
25. (על-ידי סמימה) על כוחות, מושג כוח של פיל וכו' [42].
26. על-ידי מיקוד האור של פעילות החושים (העיליים) [43], מושגת ידיעת אובייקטים זעירים, נסתרים-מהעין או רחוקים.
27. על-ידי סמימה על השמש, מושגת ידיעת היקום כולו [44].
28. (על-ידי סמימה) על הירח, מושגת ידיעת מערך הכוכבים [45].
29. (על-ידי סמימה) על כוכב-הקוטב, מושגת ידיעת תנועתם (של הכוכבים) [46].
30. (על-ידי סמימה) על הצ'קרה (המרכז האנרגטי) של הטבור, מושגת ידיעת מערך האיברים בגוף.
31. (על-ידי סמימה) על 'מערת הגרון' [47], מופסקת (תחושת) רעב וצמא.
32. (על-ידי סמימה) על 'צינור הצב' [48], מושגת יציבות.
33. (סמימה) על האור (הבוקע) מכתר-הראש מאפשרת לראות את אלה שזכו בשלמות (את היוגים 'המוארים') [49].
34. ועל-ידי ראייה צלולה (פֶּרְטִיבֶּהָה), מושגת (ידיעת-) הכל [50].
35. (על-ידי סמימה) על הלב, מושגת ידיעת-התודעה (צ'יטה-סמויט).
36. ההתנסות (בְּהוֹגָה) מבוססת על אי-הבחנה בין פורושה וסְטוּהָה [51], למרות שהם נבדלים לחלוטין זה מזה. על-ידי סמימה על כך ש(פֶּרְקֶרְטִי) היא למען האחר (למען פורושה) והוא למען עצמו, מושגת ידיעת-פורושה.
37. כתוצאה מכך מושגת ראייה צלולה ומתפתחים חושי שמע, מגע, טעם וריח (עיליים) [52].
38. אלה הם מכשולים בדרך לסמאדהי, אך הישגים כשהתודעה פונה החוצה, לעולם [53].
39. על-ידי הרפיית סיבת ההיקשרות (לגוף) וידיעת (טיבם של) מעברים [54], התודעה מסוגלת להיכנס לגוף אחר.
40. על-ידי שליטה בנשימה העילית (אוּדְאָנָה), (היוגי מסוגל) לנתק מגע עם מים, בוץ, קוצים וכיוצא-בזה, ולרחף [55].
41. על-ידי שליטה בנשימה התיכונה (סְמָאנָה), (בוקעת מהיוגי) קרינה זוהרת.
42. (על-ידי סמימה) על הזיקה בין האוזן והחלל, מושגת שמיעה-עילית [56].
43. (על-ידי סמימה) על הזיקה בין הגוף והחלל והתמזגות (סְמָאפְטִי) עם קלילותו של צמר-גפן, מושגת תנועה חופשית בחלל [57].
44. (המצב) הבלתי-נתפס בו (התודעה) פועלת מחוץ לגוף קרוי 'מְהָא-וִידְהָא' ("המצב המופלא בלי הגוף"). כתוצאה מ(השגת) מצב זה, מתפוגג כיסוי האור (הפנימי) [58].
45. (על-ידי סמימה) על היסודות – על צורתם 'הגסה', טבעם האמיתי, דקויותיהם, הקשרים ביניהם ותכליתם – (היוגי) שולט בהם.
46. כתוצאה מכך, (הוא) משיג את היכולת לקטון וכיוצא-בזה [59], וכן את שלמות הגוף וחסיונות מרכיביו.
47. שלמות הגוף מורכבת מיופי, חן, כוח וחוסן כשל-יהלום.

48. (על-ידי סמימה) על החושים – על התפיסה (החושית), על טבעם האמיתי, על 'תחושת-האני' (אֶסְמִיטָא), על הקשרים ביניהם ותכליתם – (היוגי) שולט בהם.
49. כתוצאה מכך, (הוא) משיג מהירות של התודעה, קיום שאינו תלוי בגוף ושליטה בִּפְרָדְהָאנָה (בִּפְרָקְרְטִי, בטבע, בעולם האובייקטים).
50. כתוצאה מהראיה המבחינה בין פורושה וסְטֹוּהָ [60], וכתוצאה ממנה בלבד, מושגת שליטה בכל מצבי-הקיום וידיעת-הכל [61].
51. כשאפילו זו (הראיה המבחינה) ננטשת, עם הסרת הזיהומים, מושגת קְוִלָּה (שחרור).
52. במקרה של הזמנה מישויות שמימיות, אסור (ליוגי) להיעתר לה או לנהוג בגאוותנות, פן ישוב וימצא את עצמו במצבים לא-רצויים [62].
53. על-ידי סמימה על הרגע ועל רצף של רגעים, מושגת ידיעה שמקורה בהבחנה [63].
54. כתוצאה מכך מושגת בהירות (פְרָטְפִּטִי) ביחס (לשוני בין) דברים דומים שאינם נבדלים זה מזה מבחינת דרגתם, תכונותיהם ומיקומם.
55. הידיעה שמקורה בהבחנה היא ידיעה משחררת [64], החלה על כל הדברים בכל הזמנים, והיא אחת ואינה ניתנת לחלוקה.
56. כאשר סְטֹוּהָ ופורושה שווים בטוהרתם – זוהי קְוִלָּה (שחרור).

פרק רביעי: קְוִלָּה (שחרור)

1. ההישגים היוגיים [65] מושגים מלידה, על-ידי עשבים [66], באמצעות מְנְטְרָה, טְפֶס או סמאדהי.
2. הטְרַנספורמציה מלידה אחת למשנהה היא בזכות המלאות השופעת של פְּרָקְרְטִי (הטבע).
3. 'סיבות עקיפות' [67] אינן מפעילות את פְּרָקְרְטִי אלא רק מסלקות מכשולים, כמו איכר (המנתב מים לחלקתו על-ידי סילוק מכשולים בדרך).
4. כל תודעה אינדיבידואלית נוצרת אך ורק מ'תחושת-אני' [68].
5. (אף שלכל תודעה אינדיבידואלית) פעילות מובחנת (משלה), 'התודעה האחת' היא המניעה את כל היתר.
6. מבין אלה [69], תודעה הנוצרת ממדיטציה (דְהִיאָנָה) היא בלא רישומים קְרַמִּיִּים [70].
7. פעולתו של היוגי אינה לבנה ואף לא שחורה, בעוד (שפעולתם) של האחרים היא משלושה סוגים (לבנה, שחורה, לבנה ושחורה).
8. (שלושת סוגי הפעולה) הללו יוצרים רישומים קְרַמִּיִּים (ואסנות, שבבוא העת) יבשילו, אך ורק בהתאם לתכונותיהם [71].
9. מכיוון שהזיכרון והרישומים הקְרַמִּיִּים (הסְמְסְקָארות) – מהותם אחת, מתקיים קשר סיבתי (בין הפעולה והתוצאה שהיא גוררת בעקבותיה) אף אם מְפְרִידִים ביניהן לידה, מקום וזמן.
10. ואין להם (לרישומים הקְרַמִּיִּים) ראשית, משום שתמיד ישנה השתוקקות [72].
11. מפאת הזיקה (של הרישומים הקְרַמִּיִּים) לסיבה, לתוצאה, למצע בו הם טבועים (כלומר התודעה) ולאובייקטים של התודעה (אליהם הם מכוונים) – כשאלה נעלמים, גם הם (הרישומים הקְרַמִּיִּים) נעלמים.

12. העבר והעתיד קיימים בצורתם המיוחדת [73]. כתוצאה מהבדל הזמנים, תכונותיהם שונות.
13. (תכונות) אלה, בין אם הן גלויות-לעין או חבויות במעמקים מורכבות מן הגונות.
14. 'ככותו' של אובייקט [74] מוכתבת על-ידי תבנית קבועה של שינוי (ברמת הגונות).
15. מכך שהאובייקט נותר בעינו למרות שיש יותר מתודעה אחת, נובע כי השניים (האובייקט והתודעה) שייכים לרבדים נפרדים.
16. האובייקט גם אינו תלוי בתודעה אחת בלבד. (אילו זה היה המצב), מה היה קורה לו בעת שלא היה נתפס על-ידיה?
17. האובייקט ידוע או בלתי-ידוע בהתאם לצביעת התודעה על-ידו.
18. הפעילות המנטלית [75] ידועה תמיד 'לאדונה', בזכות אי-ההשתנות של פורושה.
19. אין היא (התודעה) אור-לעצמה, משום שהיא נתפסת (כאובייקט על-ידי פורושה).
20. כמו כן לא ניתן לתפוס את שניהם בו-זמנית [76].
21. אם היתה תודעה אחת נתפסת על-ידי תודעה שניה, היה הדבר מוביל לרגרסיה אינסופית (אָטִיפְרֶסְנֶגָה) מתודעה לתודעה [77]. כמו כן (היה נוצר) בלבול ביזכרון.
22. כאשר 'המודעות הטהורה' (צ'יטי) חסרת-התנועה נוטלת לה את צורתה (של התודעה) – אז התודעה כשלעצמה (סְבֻדְהִי) נתפסת (על-ידי 'המודעות הטהורה', פורושה).
23. התודעה הנצבעת על-ידי הרואה (פורושה) והנראה (אובייקטים בעולם) יכולה (לתפוס) כל אובייקט.
24. אף על-פי שהיא (התודעה) צבועה באינספור רישומים קרמיים (ואסנות), היא למען האחר (פורושה) [78], מפאת הפעילות המשותפת [79].
25. עבור מי שרואה את ההבדל (בין פורושה ופרקרטי), התפיסה השגויה בדבר טבע העצמי [80] נפסקת.
26. אז נוטה התודעה לעבר ההבחנה (ויִוְקָה), לקראת הקְוִלְיָה (השחרור).
27. לפרקים (עשויים לעלות בתודעה המתקרבת לקְוִלְיָה) תכנים מנטליים אחרים [81], כתוצאה מהרישומים הקרמיים (הסמסקארות).
28. סילוקם (של התכנים הללו נעשה באותו אופן) כפי שהוסבר ביחס לגורמי-המכאוב [82].
29. מי שאינו משתוקק לדבר אפילו במצב (המדיטטיבי הקרוי) פְרֶסְנֶקְהִיאָנָה, משיג על-ידי מבט צלול מבחין מתמיד [83] את (מדרגת) הסמאדהי המכונה 'ענן הדְהֶרְמָה' (דְהֶרְמָה-מְגָהה) [84].
30. כתוצאה מכך מגיעים לסופם הקְרָמָה וגורמי-המכאוב.
31. אז, לנוכח נצחיותה של הידיעה (המתגלה) כשכל הכיסויים והזיהומים הוסרו, מה שניתן לדעת (באמצעות התודעה) הופך פעוט, זעום, חסר-ערך [85].
32. אז, כשמטרתן הושגה, ההשתנות הבלתי-פוסקת של הגונות מגיעה לסופה.
33. רצף (ההשתנות) מתאים לרגעים (המרכיבים אותו), והוא בר-תפיסה בנקודת-הסיום של ההשתנות [86].
34. קְוִלְיָה היא המצב בו הגונות שבות למקורן [87], כש(פעולתן) למען פורושה הסתיימה. או (לשון אחרת): המצב בו כוח המודעות הטהורה (צ'יטי-שְקֶטִי) מכונס בתוך עצמו.

- [1] הרואה- בסנסקריט: דְרֶשְׁטֶר; 'הרואה' הוא פורושה- האני האמיתי שמעבר לגוף ולמחשבה, שמחוץ לעולם התופעות המשתנה בלא-הרף. מסורת היוגה מבחינה בין פורושה ופְרָקְרְטִי (טבע, עולם, עולם האובייקטים), כלומר בין הרוח והחומר. "החומר" (פְרָקְרְטִי) כולל לא רק את הגוף אלא גם את המחשבה.
- [2] נראים- נתפסים על-ידי החושים וההיקש השכלי נשמעים- כאלה שידוע עליהם מפי המסורת, כלומר שיש לגביהם עדות מוסמכת.
- [3] גונות- שלושה כוחות המתרוצצים בלא הפסקה בכל אחד ואחת: סְטָה- רוגע, שלווה, שקיפות; רְג'ס- להט, פעלתנות, תשוקה; טְמס- כבדות, לאות, עייפות.
- [4] סְמָאדְהִי- מצב התודעה היוגי האולטימטיבי; השמיני והאחרון מבין איברי היוגה שיפורטו בפרק השני.
- [5] "סמאדהי הכרתי"- בסנסקריט: סְמָפְרָג'נָאטָה סְמָאדְהִי.
- [6] "סמאדהי על-הכרתי"- בסנסקריט: אָסמפּרָג'נָאטָה סמאדהי.
- [7] סְמִסְקָאֲרוֹת- רישומים לא-מודעים, שהוטבעו באדם מכוח פעילותו בעבר; "החומר ההיולי" שמתוכו נבעה הפעילות המנטלית ועתה שבה והתמוססה לתוכו. קְרָמָה- מילולית: פעולה; מושג המשקף את התפיסה לפיה כל פעולה של האדם מותרת בו סְמָסְקָאֲרָה, העתידה להבשיל ולתת אותותיה בהמשך.
- [8] "חסר-גוף"- בסנסקריט: וִידְהָה; "זה שהתמזג עם פרקרטי"- בסנסקריט: פְרָקְרְטִי-לְיָה.
- [9] מלידה- כלומר מבלי שנדרש כל מאמץ, אימון וכיוצ"ב כדי להשיגו. ראו גם יוגה- סוּטְרָה 4.1
- [10] ידיעת-הכל- ראו גם סוטרות 3.34 ו-3.50
- [11] ויאסה, פרשן הטקסט איש המאה ה-5, מסביר (ביוגה-סוּטְרָה-בהאשיה 1.35) כי על-ידי ריכוז התודעה במספר נקודות בגוף ניתן לפתח חוש ריח, טעם, מישוש, ראות ושמע עיליים, כלומר מחודדים ורגישים מעל ומעבר למה שמוכר באופן רגיל; ראו גם סוטרות 3.26, 3.37, ו-3.42
- [12] ניתן לתרגם אף: וגם כשהתודעה (מרוכזת באלה) המשוחררים מהיקשרות לאובייקטים. תרגום כזה עולה בקנה אחד עם פרשנותו של ויאסה (ביוגה-סוּטְרָה-בהאשיה 1.36); ראו גם סוּטְרָה 3.33
- [13] ניתן לתרגם גם: משום שהיא יורדת-לפרטים (בעוד ש"הידיעה הרגילה", המושגת על-ידי עדות מוסמכת והיקש שכלי, מתייחסת לדברים רק באופן כללי). תרגום כזה עולה בקנה אחד עם פרשנותו של ויאסה.
- [14] חוסמת סמסקארות אחרות- פירושו של דבר שהיא מחוללת שינוי פנימי עמוק, ברמת הרישומים הלא-מודעים. ראו גם סוּטְרָה 3.9
- [15] טְפֶס- מילולית: הפקת חום. מושג המתייחס להשקעת-מאמץ וסיגופים. ויאסה (ביוגה-סוּטְרָה-בהאשיה 2.32) מזכיר בהקשר זה עמידה בתנאים קיצוניים של קור וחום, צום (רעב וצמא), תנוחות יוגיות וסוגים שונים של תענית- שתיקה.
- [16] לימוד עצמי- בסנסקריט: סְוָאדְהָיָא. ויאסה מסביר שהמדובר בשינון המנטרה אום או לימוד המוקשה-שאסְטְרָה, הטקסטים שעניינם שחרור. ראו גם יוגה-סוּטְרָה 2.44
- [17] גורם-מכאוב- בסנסקריט: קְלֶשָה.
- [18] היצמדות-לחיים - בסנסקריט: אָבְהִינְיֹשָה. ניתן לתרגם מושג זה גם: פחד מפני המוות.

- [19] הרואה- פורושה; הראייה- האינטלקט, המחשבה (בסנסקריט: בודהי), שאינם אלא פרקרטי.
- [20] התכנסות- בסנסקריט: פְּרִטִּיפְּרָסְנָה, כלומר שינוי כיוון התודעה: לא עוד החוצה אלא פנימה. ניתן לתרגם גם: חזרה למקור.
- [21] החיבור- בסנסקריט: סְמִיּוּגָה. ניתן לתרגם גם: ערבוב, זיהוי (שגוי).
- [22] צלילות, פעלתנות וקיבעון- אלה הם מאפייני שלוש הגונות: סְטָה (צלילות), רְגִ'ס (פעלתנות) וטְמַס (קיבעון).
- [23] מצבי הגונות הם מצבים של תודעה המתבוננת באובייקטים ("בנראה"). לדוגמא: אם מונחים על השולחן כלי-חימר, במצב הראשון התודעה המתבוננת רואה אותם באופן פרטני כצלחת, כוס, קערה וכיוצ"ב. במצב השני היא רואה אותם באופן כללי ככלי-קיבול למזון ומשקה המשמשים בזמן הארוחה. במצב השלישי היא רואה אותם הן ככלי קיבול שונים של מזון ומשקה (הפרטני והכללי גם יחד) והן כעשויים מחומר אחד: חימר. במצב הרביעי, התודעה המתבוננת רואה לפניה רק חימר. כל ההבחנות נמוגות ורק המהות נשארת.
- [24] מי שמטרתו הוגשמה- יוגי שזכה בשחרור (קְוִלִּיָה).
- [25] הנראה- פרקרטי, עולם האובייקטים.
- [26] 'הרכוש' הוא פרקרטי ו'בעליו' הוא פורושה. החיבור ביניהם לא נועד אלא לאפשר לפורושה להכיר את עצמו כמובחן מפרקרטי.
- [27] כשנותר רק המבט-כשלעצמו, כלומר כשפורושה נפרד מפרקרטי (אינו מזדהה עוד עם אובייקטים ומנכס אותם לעצמו), זהו השחרור היוגי.
- [28] הפרשנים השונים של היוגה-סוטר (מויאסה ואילך) מנסים לתאר את שבעת השלבים. הבה נסתפק בכך שנאמר כי גם לאחר שהושג המבט הצלול, מתחולל עוד תהליך (בן שבעה שלבים) שבו התודעה מטפסת אל התובנה (בסנסקריט: פְּרָגְ'נָה) העליונה.
- [29] ברהמצ'ריה- ניתן לתרגם גם: התנזרות מינית. ויאסה (ביוגה-סוטר-בהאשיה 2.33) מחשיב גם יחסים מונוגמיים בגדר ברהמצ'ריה.
- [30] לימוד-עצמי (סְוַאדְהִיָּאָה)- במקרה זה נראה שהכוונה היא לשינון מנטרה.
- [31] האינסוף- בסנסקריט: אַנְנְטָה. במיתולוגיה, אַנְנְטָה הוא מלך הנחשים (ראו למשל בהג'נד-גיטא 2.29), המחזיק על אלף הראשים שלו את העולם כולו. לכן, בהנחה שפטנג'לי הכיר דמות מיתית זו, ניתן לתרגם גם: 'והתמזגות עם אננטה'. משמעות הדבר היא שבזמן שהייה באַסְנָה, על היוגי להתמזג (על-ידי מדיטציה) עם אננטה, סמל היציבות המושלמת, כלומר להשיג יציבות כזאת בעצמו. גיאורג פוירשטיין (1979, עמ' 3), מפתיע בכותבו כי האגדה מספרת שפטנג'לי עצמו הוא התגלמות של אננטה מלך הנחשים. ועוד הוא מוסיף כי המיתולוגיה מציגה את הנחשים כמגיניה של 'החוכמה האזוטרית', שמסורת היוגה היא חלק ממנה.
- [32] ניגודים- בסנסקריט: דְוַנְדָּנָה. ויאסה מדגים בכותבו: "כגון קור וחום וכו'". במקום אחר (יוגה-סוטר-בהאשיה 2.32) הוא כותב שכותצאה מתרגול טְפַס (כחלק מתרגול חמשת מרכיבי הניימה), היוגי מסוגל לשאת או לסבול את הניגודים (דְוַנְדָּנָה- סְהַנְם). כתוצאה מתרגול האַסְנָה, מסתבר עכשיו, הוא לא רק מסוגל לשאת אותם אלא משתחרר מאחיזתם לגמרי (דְוַנְדָּנָה-אֶנְבְּהִיגְהָטָה). בפרשנותו ליוגה-סוטר 2.32, מביא ויאסה ארבע דוגמאות לדְוַנְדָּנָה. הראשונה (קור וחום) מוכרת לנו מפרשנותו לסוטר 2.48; שלוש הדוגמאות הנוספות הן: רעב וצמא (שהם לא בדיוק

- ניגודים), סְטֵהָנָה וְאִסְנָה (תנוחה רגילה ותנוחה יוגית), ולבסוף: 'שתיקת עץ' (קאשְטָה-מְאוּנָה) ו'שתיקה פורמלית' או תענית-דיבור (אָקאָרָה מְאוּנָה).
- [33] ראו סוטר 3.44
- [34] תרגול- בסנסקריט: ויניוּגָה. ויאסה מעיר כי תוך כדי התרגול עשוי המתרגל לשאול את עצמו מהו השלב הבא שאליו הוא צריך לטפס. התשובה לכך, הוא כותב, תינתן לו על-ידי היוגה עצמה, משום ש"היוגה בעצמה היא המורה" (יוגה אָוּה-אופְאָדְהִיאִיָה).
- [35] סמאדהי בלא-אובייקט – בסנסקריט: ניר-בִּיג'ה סמאדהי; סמאדהי עם-אובייקט – ס-בִּיג'ה סמאדהי.
- [36] ויאסה מסביר את הטרנספורמציה המשולשת (צורה, תכונות ושלב-ההתפתחות) באמצעות הדוגמא הבאה: גוש חימר משנה צורה (דהרמה) והופך לכד. התכונה (לקשנה) העיקרית שלו בצורתו הנוכחית ככד היא היכולת להכיל מים. לבסוף הוא מתיישן, מתכלה והופך לאבק. כלומר המדובר בשלבי-התפתחות (אֶוֹסְטָה) שונים של החימר (גוש חימר, כד, אבק וכל שלבי-הביניים בדרך).
- [37] צורה- בסנסקריט: דְהֶרְמָה; מצע משותף- בסנסקריט: דְהֶרְמִין (מילולית: "בעל-הצורות"). המצע המשותף או 'חומר הגלם' שלובש ופושט צורות הוא פְּרַקְרְטִי.
- [38] ההשתנות מרגע-לרגע- בסנסקריט: קְרְמָה-אֶנִּיטְנָה.
- [39] המילה, האובייקט והמושג- בסנסקריט: שְבִדָה, אֶרְטָה, פְּרַטְיָה.
- [40] וכיוצא-בזה- נראה שהכוונה לכך שהיוגה מסוגל להיהפך לא רק לבלתי-נראה (סוטר 3.21) ובלתי-נשמע (3.22), אלא גם לבלתי-ניתן למגע ולהרחה.
- [41] סוטר זו קשורה לסוטר 1.33: "כתוצאה מתרגול גישה חברית כלפי הנהנים, חמלה כלפי הסובלים, שמחה ביחס לטהורים ושיוון-נפש כלפי הרעים, התודעה מתבהרת". כלומר בסוטר הנוכחית, כשפטנג'לי מתייחס ל"גישה חברית וכו'", אפשר להניח שכוונתו לומר: על-ידי סמימה על גישה חברית ביחס לנהנים, חמלה כלפי הסובלים, שמחה ביחס לטהורים ושיוון-נפש כלפי הרעים, מושגים כוחות. ויאסה מסביר כי הכוחות המושגים הם הכוחות הטמונים בתכונות הללו (בחברות, חמלה כו'). הוא מוסיף כי הגישה הרביעית (שוויון-נפש) לא נועדה להיות אובייקט של מדיטציה, וככזו אין היא עשויה להניב כוח.
- [42] ויאסה מסביר כי בהמשך לסוטר הקודמת בה נאמר כי מדיטציה על תכונות אנושיות מניבה את הכוחות המתאימים, כך בסוטר הנוכחית מדיטציה על כוחם של בעלי-חיים (אפילו מיתולוגיים כגון גְרוּדָה, מלך העופות), ואפילו על כוחות-טבע כגון הרוח, מעניקה ליוגי כוחות אלה.
- [43] על-ידי מיקוד האור של פעילות החושים (העיליים)- בסנסקריט: פְּרַקְרְטִי-אֶלֹקָה-נְיָאָסָט; ראו גם סותרות 1.35, 3.37 ו-3.42
- [44] ויאסה מסביר כי מדיטציה על הסוּרְיָה-דְנָאָה ("שער השמש"), נקודה אנרגטית בגוף, מעניקה ליוגי את ידיעת שבעת העולמות העליונים.
- [45] כמו בסוטר הקודמת, אפשר שהמדיטציה היא על "שער הירח", נקודה אנרגטית בגוף.
- [46] ב.ק.ס. איינגר (1993, עמ' 198) מסביר שאף במקרה זה המדיטציה אינה על גרם שמיימי, אלא המונח הסנסקריטי 'דְרוּוָה' ('כוכב הקוטב') מתייחס לאֶגְנָא-צ'קְרָה (מרכז אנרגטי בגוף) כמו גם לְנָאָסָאָרָה (קצה-האף).

- [47] 'מערת הגרון'- בסנסקריט: קַנְטָה-קוּפָה; בין הפרשנים יש הטוענים (בהסתמך על טקסטים מאוחרים יותר של מסורת היוגה) שהכוונה היא לוישודָה-צ'קָה.
- [48] 'צינור הצב'- בסנסקריט: קוּרְמָה-נְאָדִי; המדובר על אחד 'הצינורות' בהם זורמת הפְּרָאנָה ("כוח החיים"). הפרשנים מנסים להסביר, איש לפי הבנתו, היכן בדיוק ממוקם בגוף 'צינור הצב'.
- [49] היוגים המוארים- ראו גם סוטר 1.36
- [50] ידיעת-הכל- ראו גם סוטרות 1.25 ו-3.50
- [51] פורושה- כזכור, 'האני האמיתי'; סטָנה- אחת משלוש הגונות (שלושת הכוחות הפועלים בטבע), או במילים אחרות: המצב המזוכך ביותר של פְּרָקְרָטִי.
- [52] ויאסה מזכיר לקוראים שהסוטר הנוכחית קשורה לסוטר 3.26; כלומר ראייה צלולה, כמו גם חושי שמע, מגע, טעם וריח עיליים מאפשרים ליוגי להכיר אובייקטים זעירים, נסתרים-מהעין או רחוקים; ראו גם סוטרות 1.35 ו-3.42
- [53] כשהתודעה פונה החוצה, לעולם- בסנסקריט: וְיוֹטָהנָה; ראו גם סוטרות 3.9 ו-3.50
- [54] ידיעת (טיבם של) מעברים- בסנסקריט: פְּרָצ'אָרָה-סְמוּדְנָה.
- [55] ריחוף- בסנסקריט: אוֹטְקָרָנְטִי; ויאסה מסביר שמושג זה מתייחס ליציאת התודעה מהגוף ברגע המוות. כלומר לפי הבנתו, היוגי השולט באוֹדָאנָה אינו 'מסוגל לרחף' אלא 'מבטיח את יציאת התודעה מהגוף ברגע המוות'; ראו גם סוטר 3.43
- [56] החלל- בסנסקריט: אָקָאשָה, נתפס כמרחב שבו עובר הקול; שמיעה-עילית- בסנסקריט: דְיוֹנָה-שְׂרוֹטְרָה; ראו גם סוטרות 1.35 ו-3.37
- [57] תנועה חופשית בחלל- בסנסקריט: אָקָאשָה-גְּמָנָם; ראו גם סוטר 3.40
- [58] מתפוגג כיסוי האור (הפנימי)- ראו סוטר 2.52
- [59] היכולת לקטון או למזער את הגוף- בבסנסקריט: אָנִימָן; ויאסה מונה עוד שבעה כוחות המקופלים לדבריו בביטוי 'וכיוצא-בזה': מְהִימָן- היכולת לגדול או להגדיל את הגוף; לְגְהִימָן- קלילות, כלומר היכולת לרחף; פְּרָאפְּטִי- "התרחבות", כלומר היכולת להגיע לכל מקום (הוא מדגים: היכולת לגעת בירח בקצות-האצבעות); פְּרָאקָאמְיָה- כוח רצון שלא ניתן לעצור בעדו (הוא מדגים: היכולת לעבור דרך משטח מוצק כאילו היה עשוי מים); נְשִׁיטְנָה- היכולת לשלוט ביסודות ולא להיות נשלט על-ידם; אִישִׁיטְרְטָנָה- היכולת ליצור יש-מאין, לסדר-מחדש או להעלים; וקָאמָאנְסָאִיטְנָה- הכוח לממש כל השתוקות. כל שמונת הכוחות הללו ('היכולת לקטון וכיוצא-בזה') מכונים "'ההישגים הגדולים' (מְהָא-סִידְהִי)".
- [60] ראו סוטר 3.36
- [61] ידיעת-הכל- ראו גם סוטרות 1.25 ו-3.34
- [62] היוגי שאינו מתפתה עוד לתענוגות ארציים, מסבירים הפרשנים ובראשם ויאסה, עשוי להתפתות לתענוגות שמימיים, והסוטר הנוכחית מזהירה אותו מפני ההשלכות של היענות לפיתויים כאלה: הוא עלול לאבד את המדרגה-היוגית אליה הגיע ולמצוא את עצמו מחדש "בתחתית הסולם". ויאסה, ציורי מתמיד, מביא דוגמא ל"השמנה שמימית" כזאת שעל היוגי לסרב לה: "אדוני! בוא ותיהנה! נפלא כאן. הנה נערה מלבבת. שיקוי זה מונע זיקנה ומוות. הנה מרכבה הטסה באוויר, והנה עץ הקלפְּדְרוּמָה המגשים כל משאלה. הנה הנהר הטהור מְנְדָאקִינִי, והנה הרְשִׁים הגדולים שזכו בשלמות. נימפות שמימיות יפות וצייטניות אלה הן בשבילך, ומובטחים לך גם חושי ראייה ושמיעה עיליים וגוף חסון כיהלום. הכל שלך, ובזכות! בוא, היכנס! כל זה נצחי, איננו בר-חלוף, יקר לאלים עצמם!"

[63] בסוּטְרָה הַנוֹכַחִית, הַיּוֹגִי נִדְרָשׁ לִבְרַר מֵהוּ 'זִמְן' וּמִמָּה הוּא מוֹרְכָב; רֵאוּ גַם סוּטְרָה 4.33

[64] מִשְׁחַרְרַת- בַּסַּנְסְקְרִיט: טַאֲרָקָה; וַיֵּאֵסָה מִסְבִּיר שְׁמוֹנָה זֶה מִתִּיחַס לַכֶּךְ שִׁמְקוּרָה שֶׁל הַיְדִיעָה פְּנִימִי וְאִין הִיא מוֹשַׁגַת 'מִבְּחוּץ'. כְּלוֹמֵר בְּהַסְתַּמֵּךְ עַל וַיֵּאֵסָה, יֵשׁ לְתַרְגָּם: 'הִיא יְדִיעָה-עֲצֵמִית' בַּמָּקוֹם 'הִיא יְדִיעָה מִשְׁחַרְרַת'.

[65] הַיִּשְׁגִּים יוֹגִיִּים- בַּסַּנְסְקְרִיט: סִיְדָהִי; נִיתֵן לְתַרְגָּם גַּם 'כּוֹחוֹת' אוּ 'כּוֹחוֹת עַל-טִבְעִים'.

[66] עֲשָׂבִים- בַּסַּנְסְקְרִיט: אָאוּשְׁדָהִי; הַכוּוֹנָה הִיא לְחוֹמְרִים מִשְׁכְּרִים אוּ הַלוֹצִינוֹגְנִיִּים, וּבְקִיצוֹר: סַמִּים.

[67] 'סִיבוֹת עֲקִיפוֹת'- בַּסַּנְסְקְרִיט: נִימִיטָם, לְעוֹמַת 'סִיבוֹת יִשִּׁירוֹת'- בַּסַּנְסְקְרִיט:

אוּפְדָאָנָה. בְּדוֹגְמַת הָאִיכֵר הַמִּשְׁקָה אֵת שְׁדָהוּ, הַפְּעוּלוֹת הַנִּנְקָטוֹת עַל-יְדוֹ הֵן לֹא יוֹתֵר מִ'סִיבוֹת עֲקִיפוֹת' לַכֶּךְ שֶׁהֵמִים זוֹרְמִים אֶל חִלְקָתוֹ. 'הַסִיבוֹת הַיִּשִּׁירוֹת' טְמוּנוֹת בְּתַכּוּנוֹת הַמִּים עֲצָמָם, שֶׁמִּטְבַּעֵם זוֹרְמִים מִמָּקוֹם גְּבוּה לְמָקוֹם נִמְוֹךְ וְכוּ'.

[68] תּוֹדְעָה אִינְדִיבִידוּאֵלִית- בַּסַּנְסְקְרִיט: נִיְרְמָאָנָה-צִ'יטָה; 'תַּחוּשַׁת-אֲנִי'- בַּסַּנְסְקְרִיט:

אֶקְמִיטָא; הַסוּטְרָה הַנוֹכַחִית מִשְׁקַפַת אֵת עֵמְדָתוֹ שֶׁל פְּטַנְגְּלִי לְפִיָּה כָּל תּוֹדְעָה אִינְדִיבִידוּאֵלִית מְקוּרָב בְּ"תּוֹדְעַת-שׁוֹרֶשׁ" (אוּ תּוֹדְעָה קוֹסְמִית) אַחַת הַמִּשְׁתַּפֵּת לְכוּלָם. 'תַּחוּשַׁת-הָאֲנִי' לְבַדָּה יוֹצֵרַת אֵת מָה שֶׁנִּרְאָה לָנוּ כְּתּוֹדְעָה אִינְדִיבִידוּאֵלִית; רֵאוּ גַם סוּטְרָה 4.5

[69] מִבִּין אֵלֶּה- בְּהַמִּשְׁךְ לְשֵׁתֵי הַסוּטְרוֹת הַקּוֹדְמוֹת, נִרְאָה שֶׁהַכוּוֹנָה הִיא לְכָל תּוֹדְעָה

אִינְדִיבִידוּאֵלִית. וַיֵּאֵסָה סְבוֹר אַחֲרָת: לְדַבְרִיו, הַהִתִּיחַסוֹת הִיא אֶךְ וְרַק לְמָקְרִים בָּהֶם הַתּוֹדְעָה זְכָתָה בְּהִשְׁגִּים יוֹגִיִּים; וּמִבִּין אֵלֶּה- רַק תּוֹדְעָה שִׁזְכָּתָה בָּהֶם בְּאִמְצָעוֹת מְדִיטְצִיָּה (וְלֹא מְלִידָה, עַל-יְדֵי עֲשָׂבִים, בְּאִמְצָעוֹת מְנִטְרָה אוּ טַפְס), הִיא בְּלֹא רִישׁוּמִים קְרַמִּיִּים.

[70] רִישׁוּמִים קְרַמִּיִּים- פְּטַנְגְּלִי נּוֹקֵט כַּאֲן בְּמוֹנַח 'אֶשִׁיָּה'.

[71] בְּהַתָּאֵם לְתַכּוּנוֹתֵיהֶם- פְּעוּלָה לְבִנָּה יוֹצֵרַת נְאֶסְנָה (רִישׁוּם קְרַמִּי) לְבִנָּה, פְּעוּלָה

שְׁחוּרָה יוֹצֵרַת נְאֶסְנָה שְׁחוּרָה וּפְעוּלָה מְעוּרְבַת (לְבִנָּה וּשְׁחוּרָה) יוֹצֵרַת נְאֶסְנָה מְעוּרְבַת.

[72] הַשְׁתּוֹקְקוֹת- בַּסַּנְסְקְרִיט: אֶשִׁיס; וַיֵּאֵסָה סְבוֹר שֶׁהַכוּוֹנָה הִיא לְהַשְׁתּוֹקְקוֹת לְחִיּוֹת עוֹד וְעוֹד, שֶׁפְּטַנְגְּלִי כִינָה בַּסוּטְרוֹת 2.3 ו-2.9 'אָבְהִינִיּוֹשָׁה'.

[73] צוֹרְתָם הַמִּיּוֹחַדָּת- הָעֵבֶר וְהָעֵתִיד קִימִיִּים (בְּהוּוָה) בְּצוֹרַת רִישׁוּמִים קְרַמִּיִּים. פְּטַנְגְּלִי אִינוּ רוֹאֵה אֵת הָעֵבֶר בְּתוֹר מָה שֶׁהִיָּה וְאִינְנוּ עוֹד וְאֵת הָעֵתִיד בְּבַחִינַת מָה שֶׁעֵדִיין אִין לוֹ קִיּוּם.

[74] 'כְּכוֹתוֹ' שֶׁל אוּבִיקָט- בַּסַּנְסְקְרִיט: נְסִטוּ-טְטָנָה; הַכוּוֹנָה לַכֶּךְ שֶׁלְמִירוֹת הַהִשְׁתַּנוּת

הַבְּלַתִּי-פּוֹסְקַת בְּרַמַת הַגּוֹנוֹת, אֲנוּ מְזַהִים אוּבִיקָט בְּתוֹר הוּא-עֲצָמוֹ.

[75] הַפְּעִילוֹת הַמְנַטְלִית- בַּסַּנְסְקְרִיט: צִ'יטָה-נְרָטִי; רֵאוּ סוּטְרָה 1.2

[76] הַתּוֹדְעָה אִינָה מְסוּגְלַת לְתַפּוֹס אוּבִיקָט וְאֵת עֲצָמָה בּוּ-זְמַנִּית. לַכֶּךְ הִיא תּוֹפְסַת

אוּבִיקָטִים, וּבְעֲצָמָה נְתַפְסַת (אוּ יְדוּעָה) עַל-יְדֵי פּוֹרוּשָׁה, וְכִפִּי שֶׁהַסוּטְרָה הַבָּאָה תִּרְאָה: לֹא עַל-יְדֵי תּוֹדְעָה אוּ תּוֹדְעוֹת אַחֲרָוֹת.

[77] לְפָנֵינוּ פּוֹלְמוֹס בֵּין פְּטַנְגְּלִי וִירִיב-פִּילוֹסוֹפִי בּוֹדְהִיסְטִי.

הִירִיב: אִין סִיבָה לְקַבֵּל אֵת הַטְּעֵנָה (בָּהּ מְצַדֵּד פְּטַנְגְּלִי) לְפִיָּה פּוֹרוּשָׁה מֵאִיר (תּוֹפְס,

יְדוּעָה) הֵן אֵת עֲצָמוֹ וְהֵן אֵת הַתּוֹדְעָה (צִ'יטָה). תַּחַת זֹאת נִיתֵן לְטַעוֹן שֶׁהַתּוֹדְעָה

תּוֹפְסַת הֵן אֵת עֲצָמָה וְהֵן אֵת הָאוּבִיקָטִים שֶׁלָּהּ בּוּ-זְמַנִּית.

פְּטַנְגְּלִי (בַּסוּטְרָה 4.20): הַתּוֹדְעָה אִינָה מְסוּגְלַת לְתַפּוֹס הֵן אֵת עֲצָמָה וְהֵן

אוּבִיקָטִים בּוּ-זְמַנִּית.

היריב: אם כך, ניתן לטעון שתודעה אחת תופסת את רעותה, ואין צורך להניח את קיומו של פורושה (כמצוי מעל ומעבר לתודעה).

פטנג'לי (בסוטר הנוכחית): טענה כזאת מובילה לרגרסיה אינסופית – אם תודעה אחת נתפסת על-ידי תודעה שניה, עלינו להניח תודעה שלישית שתתפוס את השניה, רביעית שתתפוס את השלישית וכן הלאה.

[78] ראו סוטר 3.36

[79] מפאת הפעילות המשותפת- בסנסקריט: סְמֶהְטִייה-קֶאֶרִיטְוֶאט; פעילות התודעה היא פעילות משותפת של כוחות וגורמים שונים. פטנג'לי טוען שפעילות משותפת של גורמים שונים היא בהכרח למען משהו או מישהו מחוצה להם, ובמקרה של התודעה- כמכלול, למען פורושה. ויאסה מדגים: כשם שבת, המורכב מחלקים שונים, הוא לא למען עצמו כמכלול או למען חלקיו השונים אלא למען בעליו – כך התודעה היא למען פורושה.

[80] התפיסה השגויה בדבר טבע העצמי- בסנסקריט: אָטְמַה-בְּהָאנְה-בְּהָאנְה; התפיסה השגויה היא כמובן תפיסת עצמי ככל מה שאיננו פורושה.

[81] תכנים מנטליים אחרים- בסנסקריט: פְּרַטְיֶיה-אָנְטְרַאנִי; ויאסה מדגים וכותב שהכוונה למחשבות כגון: 'אני', 'שלי', 'אני יודע', 'אינני יודע'.

[82] ראו סוטר 2.10

[83] מבט צלול מבחין מתמיד- בסנסקריט: סְרֶוְטְהַא-וַיְנְקַה-קְהֶיֶאטִי; הכוונה היא למצב שבו המבט הצלול המבחין אינו נקטע עוד על-ידי "תכנים מנטליים אחרים" כמפורט בשתי הסותרות הקודמות.

[84] כריסטופר צ'פל ויוגי אננדה ויראג' (1990, עמ' 120) מצביעים על משחק מילים המתרחש בסוטר הנוכחית: את המונח 'פְּרַסְנְקְהֶיֶאנְה', המתייחס למצב מדיטטיבי מסוים, ניתן לתרגם גם: 'תשלום', ואילו את המילה 'אָקוּסִידְה' ('מי שאינו משתוקק לדבר') אפשר לתרגם אף 'בלי ריבית'. משתמע מכך שכאשר היוגי פורע את חובו (הקרמי) מבלי שנותרה עוד ריבית שעליו לשלם, הוא זכאי למדרגת הסמאדהי המובילה לקְוֶיֶיה.

[85] פעוט, זעום, חסר-ערך – בסנסקריט: אָלְפַה.

[86] בסוטר הקודמת נאמר שההשתנות המתמדת (פְּרִינְאֶמַה) של הגונות מגיעה לסופה כשהיוגי מגיע לשערי הקְוֶיֶיה. ההשתנות אינה מקרית אלא יש לה רצף (או סדר) קבוע (קְרַמַה). בסוטר הנוכחית מסביר פטנג'לי כי כאשר ההשתנות מגיעה לנקודת-הסיום שלה, ניתן לתפוס (לראות) את הרצף שלה, שהתאים לרגעים (קְשְנַה) שהרכיבו אותו.

[87] ראו סוטר 2.10

* כל הזכויות על התרגום שמורות למתרגם ולמחבר הספר - התרגום מובא כאן באישורו*